



ಹೊಯ್ಸಳ ವಿಷ್ಣುವರ್ಧನನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಾಣವಾದ ಬಸದಿಗಳು
(ಮಂಡ್ಯ ಜಿಲ್ಲೆಯನ್ನು ಅನುಲಕ್ಷಿಸಿ)

ಪ್ರಕಾಶ್.ಎನ್.¹

ಕರ್ನಾಟಕವನ್ನು ಆಳ್ವಿಕೆ ಮಾಡಿದ ರಾಜ ಮನೆತನಗಳಲ್ಲಿ ಹೊಯ್ಸಳ ರಾಜ ಮನೆತನವು ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಮುಖವಾದುದು. ಕರ್ನಾಟಕದ ಬಹುಭಾಗವು 300 ವರ್ಷಗಳಿಗೂ ಹೆಚ್ಚು ಕಾಲ ಹೊಯ್ಸಳರು ಆಳ್ವಿಕೆ ಮಾಡಿದರು. ಹೊಯ್ಸಳರ ಮನೆತನದ ಸ್ಥಾಪಕ ಸಳ. ಸಳನಿಂದ ಆರಂಭವಾದ ಈ ಮನೆತನ ಕ್ರಿ.ಶ.1020 ರಿಂದ 1348 ರವರೆಗೂ ಆಳ್ವಿಕೆ ಮಾಡಿತು. ಕ್ರಿ.ಶ.1207ರ ಬೇಲೂರು ಶಾಸನದಲ್ಲಿ "ಸಳನೆಂಬ ನೃಪನು ಒಮ್ಮೆ ಸಹ್ಯಾಚಲದ ಬೆಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಬೇಟೆಯಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಮೊಲವೊಂದು ಹುಲಿಯನ್ನು ಅಟ್ಟಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಯಿತು. ಅದನ್ನು ಕಂಡ ಸಳನು ಈ ಸ್ಥಳವು ವೀರಕ್ಷೇತ್ರವೆಂದು ತಿಳಿದು ಮುಂದೆ ಪ್ರಯಾಣಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ ಅಲ್ಲಿಯೇ ವಸಂತಿಕಾದೇವಿಯ ಮುಂದೆ ತಪಸ್ಸು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಸುದತ್ತಚಾರ್ಯ ಎಂಬ ಮುನಿಯ ಮೇಲೆ ಹುಲಿಯೊಂದು ದಾಳಿ ಮಾಡಿದಾಗ ಸಳನಿಗೆ ಸುದತ್ತಚಾರ್ಯರು ಕೂಗಿ ಪೋಯಸಳ ಎಂದು ಆದೇಶಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆಗ ಸಳ ಹುಲಿಯನ್ನು ಕೊಂದು ಸುದತ್ತಚಾರ್ಯರನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅಂದಿನಿಂದ ಸಳ ನೃಪನ ವಂಶದ ಹೆಸರು ಹೊಯ್ಸಳ ಎಂದೂ, ಆ ಹುಲಿಯ ಸಂಕೇತವೆ ಹೊಯ್ಸಳರ ಲಾಂಛನವಾಯಿತೆಂದೂ, ಆ ಸ್ಥಳವೇ ಶಶಕಪುರ ಎಂಬ ಮಾಹಿತಿಯು ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ.¹

ಸುದತ್ತಚಾರ್ಯರು ಜೈನಮುನಿಗಳು, ಹೊಯ್ಸಳರು ಪದ್ಮಾವತಿ ವರಪ್ರಸಾದದಿಂದ ರಾಜ್ಯ ಪಡೆದವರೆಂದು ಹಲವು ಶಾಸನಗಳು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿವೆ. ಸುದತ್ತಚಾರ್ಯರಿಂದ ರಾಜ್ಯ ಪಡೆದ ಕಾರಣದಿಂದ ಹೊಯ್ಸಳರು ರಾಜಧರ್ಮವಾಗಿ ಜೈನಧರ್ಮವನ್ನು ಪೋಷಿಸಿ, ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಿದವರು.

ಹೊಯ್ಸಳರಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ವಿಷ್ಣುವರ್ಧನ. ಈತ 1106 ರಿಂದ 1145 ರವರೆಗೆ ಅಂದರೇ ಸುಮಾರು 40 ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಆಳ್ವಿಕೆ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ. ಈತನ ಪಟ್ಟದರಸಿ ಶಾಂತಲೆ, ಈಕೆಯು ಜೈನಧರ್ಮದ ಆರಾಧಕಿ, ಶಾಸನಗಳು ಈಕೆಯನ್ನು "ಜಿನಜನನಿ" ಎಂದು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿ, ವಿಷ್ಣುವರ್ಧನನು

¹.ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ಇತಿಹಾಸ ವಿಭಾಗ,ಮಹಾರಾಣಿ ಮಹಿಳಾ ಕಲಾ ಕಾಲೇಜು ಮೈಸೂರು.

ತನ್ನ ಆಳ್ವಿಕೆಯ ಉದ್ದಕ್ಕೂ ಹಿಂದಿನ ಅರಸರಂತೆಯೇ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಹಾಗೂ ಪರೋಕ್ಷವಾಗಿ ಜೈನಧರ್ಮದ ಏಳಿಗೆಗೆ, ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಪೋಷಣೆಗೆ ಕೊಡುಗೆ ನೀಡಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.

ಅದರೆ ಹಲವು ಇತಿಹಾಸಕಾರರು ವಿಷ್ಣುವರ್ಧನನು ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಸುಮಾರು ಕ್ರಿ.ಶ.1117-18ರಲ್ಲಿ ಜೈನಧರ್ಮವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ವೈಷ್ಣವಧರ್ಮವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಾನೆಂಬುದಾಗಿ ಶಾಸನಾಧಾರವಿಲ್ಲದ ಅಂಶವನ್ನು ಹಲವು ಇತಿಹಾಸಕಾರರು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದ್ದಾರೆ.² ಈ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣುವರ್ಧನನು ಹಾಗೂ ಅವನ ದಂಡನಾಯಕರು ಮಂಡ್ಯ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ 1117ರ ನಂತರ ನಿರ್ಮಿಸಿದ ಬಸದಿಗಳು ಮತ್ತು ನೀಡಿದ ದತ್ತಿಗಳು, ವಿಷ್ಣುವರ್ಧನನು ಜೈನಧರ್ಮದ ವಿರೋಧಿ ಎಂಬ ಹಣೆಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ತೆಗೆದುಹಾಕುವ ಅಂಶವನ್ನು ಶಾಸನದ ದಾಖಲೆಗಳಿಂದ ನಿರೂಪಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಮಂಡ್ಯ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮದ್ದೂರು ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಕ್ರಿ.ಶ.1117ರ ಅರೇತಿಪ್ಪೂರು ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣುವರ್ಧನನ ದಂಡನಾಯಕನಾದ ಜೈನಧರ್ಮದ ಆರಾಧಕನಾದ ಗಂಗರಾಜನು ತಲಕಾಡಿನ ಮೇಲೆ ದಂಡಯಾತ್ರೆ ಕೈಗೊಂಡು ಚೋಳರ ಸಾಮಂತರಾದ ನರಸಿಂಹವರ್ಮನನ್ನು ಸೋಲಿಸಿ, ತಲಕಾಡನ್ನು ಮುಕ್ತಿಗೊಳಿಸಿ ಹೊಯ್ಸಳರ ಆಳ್ವಿಕೆಗೆ ಒಳಪಡಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಸಂತೃಪ್ತನಾದ ವಿಷ್ಣುವರ್ಧನನು ಗಂಗರಾಜನಿಗೆ ತನಗೆ ಏನು ಬೇಕೋ ಬೇಡಿಕೋ ಎಂದಾಗ ಗಂಗರು ತಿಪ್ಪೂರನ್ನು ಬೇಡಿ ಪಡೆದು, ಅದನ್ನು ತನ್ನ ಗುರುಗಳಾದ ಶ್ರೀ ಮೂಲಸಂಘದ ಕಾರ್ಣಗ್ಗಣದ ತಿಂತ್ರೇಣಿ ಗಚ್ಚದ ಶ್ರೀ ಮೇಘಚಂದ್ರ ಸಿದ್ಧಾಂತ ದೇವರಿಗೆ ಕಾಲು ತೊಳೆದು ದಾನವಾಗಿ ನೀಡಿದ ಅಂಶವನ್ನು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದೆ.³ ಇದರಿಂದ ನಮಗೆ ತಿಳಿದು ಬರುವ ಅಂಶವೆಂದರೆ ವಿಷ್ಣುವರ್ಧನನ ಜೈನಧರ್ಮದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ನೀಡಿದ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ಹಾಗೂ ಆತನ ದಂಡನಾಯಕನಾದ ಗಂಗರಾಜನು ಜೈನಧರ್ಮದ ಏಳಿಗೆಗೆ ಶ್ರಮಿಸಿದ ವಿಷಯವನ್ನೂ ತಿಳಿಯಬಹುದು.

ಮಂಡ್ಯ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕೃಷ್ಣರಾಜಪೇಟೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಕ್ರಿ.ಶ.1118ರ ಹೊಸಹೊಳಲಿನ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣುವರ್ಧನನ ಆಳ್ವಿಕೆಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಈತನ ಆಳ್ವಿಕೆಗೆ ಒಳಪಟ್ಟ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ದ್ವಾರಸಮುದ್ರದ ಪಟ್ಟಣಸ್ವಾಮಿಯಾದ ನೊಣಂಬಸೆಟ್ಟಿಯ ಪತ್ನಿಯಾದ ದೇವಿಕಬ್ಬೆ ಸೆಟ್ಟಿಯು ಕತ್ತರಿಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ತ್ರಿರತ್ನದ ಸಂಕೇತವಾಗಿ ತ್ರಿಕೂಟ ಬಸದಿಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿ ಮೂಲಸಂಘದ, ಪುಸ್ತಕಗಚ್ಚದ ಕೊಂಡಕುಂದಾನ್ವಯದ ಶ್ರೀಕುಕ್ಕುಟಾಸನ ಮಲದಾರಿದೇವರ ಶಿಷ್ಯ ಶುಭಚಂದ್ರ ಸಿದ್ಧಾಂತದೇವರಿಗೆ ಅರ್ಹನಹಳ್ಳಿಯನ್ನು ದಾನವಾಗಿ ನೀಡಿದ ವಿಷಯವನ್ನು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದೆ.⁴ ವಿಷ್ಣುವರ್ಧನನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಜೈನ ಸೆಟ್ಟಿ ವರ್ಗದವರು ಹಾಗೂ ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಸ್ತ್ರೀ ವರ್ಗದವರೂ ಸಹ ಜೈನಧರ್ಮದ ಪೋಷಣೆಗೆ ಹಾಗೂ ವೃದ್ಧಿಗೆ ತಮ್ಮ ಅರ್ಪಣೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಅಂಶ ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ವಿಷ್ಣುವರ್ಧನನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಜೈನಧರ್ಮದ

ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ರಾಜನ ಧರ್ಮವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರು ಸಹ ತಮ್ಮ ಸೇವೆಯ ಸಮರ್ಪಣೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು ಎಂಬುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.

ಮಂಡ್ಯ ಜಿಲ್ಲೆಯ ನಾಗಮಂಗಲ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಕಂಬದಹಳ್ಳಿಯ ಕಂಬದರಾಯನ ಬುಡದಲ್ಲಿರುವ ಕ್ರಿ.ಶ.1118-19ರ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣುವರ್ಧನನ ದಂಡನಾಯಕನಾದ ಗಂಗರಾಜನು ತಲಕಾಡಿನ ಮೇಲಿನ ವಿಜಯದಿಂದ ಸಂತೃಪ್ತನಾದ ವಿಷ್ಣುವರ್ಧನನು ತನಗೆ ಏನು ಬೇಕೋ ಬೇಡಿಕೋ ಎಂದಾಗ ಗಂಗರಾಜನು ಮತ್ತೇನನ್ನೂ ಬೇಡದೆ ಬಿಂಡಿಗನವಿಲೆ ತೀರ್ಥದ ತಳವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಪಡೆದು, ಅದನ್ನು ತನ್ನ ಗುರು ಶುಭಚಂದ್ರ ಸಿದ್ಧಾಂತದೇವರಿಗೆ ಸರ್ವಾಭಾದಾ ಪರಿಹಾರವಾಗಿ ದಾನ ನೀಡಿದ ವಿಷಯವನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸುತ್ತದೆ.⁵ ಗಂಗರಾಜನು ಬಿಂಡಿಗನವಿಲೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಪಡೆಯಲು ಕಾರಣ ಜೈನ ತೀರ್ಥವಾಗಿದ್ದ ಬಿಂಡಿಗನವಿಲೆಯು ಈ ವೇಳೆಗಾಗಲೇ ತನ್ನ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಹಿರಿಮೆಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡಿತ್ತು. ಅದನ್ನು ಮತ್ತೇ ವೃದ್ಧಿಸಿ, ಜೈನಧರ್ಮದ ಪೋಷಣೆ ಮಾಡುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಬೇಡಿ ಪಡೆದು ಅದನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೊಳಿಸಿದ ವಿಷಯವನ್ನು ಶಾಸನದಿಂದ ತಿಳಿಯಬಹುದಾಗಿದೆ.

ನಾಗಮಂಗಲ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ದಡಿಗದ ಕ್ರಿ.ಶ.1132ರ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣುವರ್ಧನನ ದಂಡನಾಯಕರಾಗಿದ್ದ ಮರಿಯಾನೆ ಮತ್ತು ಭರತಮಯ್ಯರು ದಡಿಗನಕೆರೆಯಲ್ಲಿ ಪಂಚಕೂಟ ಬಸದಿಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿ, ಐದು ಬಸದಿಗೂ ಸಮಾನವಾಗಿ ಕೆರೆಯನ್ನು ಅಡಿಕೆತೋಟವನ್ನು ಶ್ರೀಮೂಲಸಂಘದ ಕುಂದಕುಂದಾನ್ವಯದ ಕಾಣೂರ್ಗ್ಗಣದ ತಿಂತ್ರೇಣಿಗಚ್ಚದ ಜವಳಿಗೆಯ ಮುನಿಭದ್ರ ಸಿದ್ಧಾಂತದೇವರ ಶಿಷ್ಯ ಮೇಘಚಂದ್ರ ಸಿದ್ಧಾಂತದೇವರಿಗೆ ಧಾರಾಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ದಾನ ನೀಡಿದ ಅಂಶವನ್ನು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದೆ.⁶ ಈ ಮರಿಯಾನೆ ಮತ್ತು ಭರತಮಯ್ಯರು ಜೈನಧರ್ಮದ ಪೋಷಣೆಗೆ ತಮ್ಮ ತನು ಮನ ದನವನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸಿದ ಅಂಶವು ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲದೇ ಈ ಬಸದಿಯನ್ನು ಯಾಪನೀಯ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಿಸಿ, ಬಾಹುಬಲಿ ಕೂಟವನ್ನು ರಚಿಸಿ, ಬೆಳೆಸಿದ ಕೀರ್ತಿ ಈ ಇಬ್ಬರೂ ಸಹೋದರರಿಗೆ ಸಲ್ಲುತ್ತದೆ.

ಕೃಷ್ಣರಾಜಪೇಟೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಬಸದಿಹೊಸಕೋಟೆಯ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣುವರ್ಧನನ ದಂಡನಾಯಕನಾದ ಪುಣಿಸಮಯ್ಯ ಕ್ರಿ.ಶ.1140ರಲ್ಲಿ ಬಸ್ತಿ ಹೊಸಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ಬಸದಿಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿ, ಮಾಣಿಕ್ಯದೊಡಲೂರು ಹಾಗೂ ಮಾವಿನಕೆರೆಯನ್ನು ಸರ್ವಭಾದ ಪರಿಹಾರವಾಗಿ ದಾನ ನೀಡಿದ ವಿಷಯವನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದೆ.⁷ ದಂಡನಾಯಕರು ರಾಜನಿಗೆ ರಾಜ್ಯ ರಕ್ಷಣೆಯಲ್ಲಿ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ತಮ್ಮ ಆರಾಧ್ಯ ದೈವವಾಗಿದ್ದ ಜೈನಧರ್ಮದ ಬೆಳವಣಿಗೆ, ಅಭಿವೃದ್ಧಿ, ಶ್ರಾವಕನಾಗಿ, ರಾಜಧರ್ಮದ ಪೋಷಕನಾಗಿ, ಅಹಿಂಸೆ ಧರ್ಮದ ತತ್ವದ ಪ್ರಸಾರಕರಾಗಿ ಹಾಗೂ ಪ್ರಚಾರಕರಾಗಿ ಹೇಗೆ

ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದರು ಹಾಗೂ ಅದರ ಮೂಲಕ ರಾಜ್ಯ-ರಾಷ್ಟ್ರದ ರಕ್ಷಣೆಗೆ ಧರ್ಮದ ರಕ್ಷಣಾ ಕವಚವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದರು ಎಂಬ ಅಂಶವನ್ನು ತಿಳಿಯಬಹುದಾಗಿದೆ.

ನಾಗಮಂಗಲ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಕಸಲಗೆರೆಯ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣುವರ್ಧನನ ಆಳ್ವಿಕೆಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣುವರ್ಧನನ ದಂಡನಾಯಕ ಹಾಗೂ ಸಾಮಂತನಾಗಿದ್ದ ಸೋಮೇಯನಾಯಕನು ಹೆಬ್ಬಿರುವಾಡಿಯಲ್ಲಿ ಉತ್ತಂಗ ಜಿನಾಲಯವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿ, ಪಾರ್ಶ್ವನಾಥ ತೀರ್ಥಂಕರರ ವಿಗ್ರಹವನ್ನು ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸಿ ದೇವರ ಅಂಗಭೋಗಕ್ಕೆ ರಿಷಿಯ ಆಹಾರಕ್ಕೆ ಹಾಗೂ ಬಸದಿಯ ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರಕ್ಕೆ ಅರುವನಹಳ್ಳಿಯನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮದೇವರಿಗೆ ದತ್ತಿ ನೀಡಿದ ಅಂಶವನ್ನು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದೆ.⁸ ಸೋಮೇಯ ನಾಯಕನು ಯಾಪನೀಯ ಪರಂಪರೆಗೆ ಸೇರಿದ ಶ್ರಾವಕನಾಗಿದ್ದು, ಈತ ತನ್ನ ಧರ್ಮದ ಮೇಲೆ ಹೊಂದಿದ್ದ ನಿಷ್ಠೆಯಿಂದ ತಾನು ಜೀವಿತವಿದ್ದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಿಸಿದ ಬಸದಿ ಹಾಗೂ ತನ್ನ ಮರಣಾ ನಂತರವೂ ಬಸದಿ ಪೂಜಾ ಕೈಂಕರ್ಯ ಹಾಗೂ ಅದು ಶಿಥಿಲಗೊಂಡರೆ ಅದರ ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರಕ್ಕೆ ನೀಡಿದ ದತ್ತಿಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ ಈತನಿಗೆ ಜೈನಧರ್ಮದ ಮೇಲೆ ಇದ್ದ ಧಾರ್ಮಿಕ ಪರಕಾಷ್ಠೆ ಹಾಗೂ ಮುಂದಿನ ತಲೆಮಾರಿಗೆ ಧರ್ಮದ ವರ್ಗಾವಣೆಯ ದೂರದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಬೋಗಾದಿ ಶಾಸನವು ಕ್ರಿ.ಶ.1144ರ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ್ದಾಗಿದ್ದು, ವಿಷ್ಣುವರ್ಧನನ ದಂಡನಾಯಕ ಹಾಗೂ ಮಂತ್ರಿಯಾಗಿದ್ದ ಶ್ರೀಕರಣದ ಮಾದಿರಾಜನು ಶ್ರೀಕರಣದ ಪಾರ್ಶ್ವನಾಥ ಜಿನಾಲಯವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದ ವಿಷಯವನ್ನು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದೆ. ಈತ ಜೈನ ಧರ್ಮದ ಪರಮ ಶ್ರಾವಕನಾಗಿದ್ದು, ಅಜಿತಸೇನ ಮುನಿಯ ಶಿಷ್ಯನಾಗಿದ್ದನು. ಈತನು ಶ್ರೀಕರಣದ ಜಿನಾಲಯದ ಪೋಷಣೆಗಾಗಿ ಭೋಗಾದಿ ಗ್ರಾಮವನ್ನು ದತ್ತಿ ನೀಡಿದ ವಿಷಯವನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸುತ್ತದೆ.⁹

ಕೃಷ್ಣರಾಜಪೇಟೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಅಕ್ಕಿಹೆಬ್ಬಾಳು ಹೋಬಳಿಯ ಶ್ರವಣನಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣುವರ್ಧನನ ಪಿರಿಯರಸಿ ಚಂದಲದೇವಿಯು ತನ್ನ ತಮ್ಮನಾದ ದುದ್ದ ಮಲ್ಲಿದೇವನೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿ ವೀರಕೊಂಗಾಳ್ವ ಜಿನಾಲಯವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದ ವಿಷಯವನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ.¹⁰ ಈ ಬಸದಿಯ ಕಾಲವು ಸುಮಾರು 1137ರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಿಸಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಚಂದಲದೇವಿಯು ತನ್ನ ತಂದೆಯಿಂದ ಬಳುವಳಿಯಾಗಿ ಬಂದಿದ್ದ ಕಾವನಹಳ್ಳಿಯನ್ನು ಬಸದಿಯ ಅಂಗಭೋಗ ರಂಗಭೋಗ, ರಿಷಿಯ ಆಹಾರಕ್ಕೆ ಪ್ರಭಾಚಂದ್ರ ಸಿದ್ಧಾಂತ ದೇವರಿಗೆ ದಾನ ನೀಡಿದ ಅಂಶವನ್ನು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದೆ. ಚಂದಲದೇವಿಯ ಜೈನಧರ್ಮದ ಆರಾಧಕಿ, ಹುಟ್ಟಿದ ಮನೆ ಮತ್ತು ಕೂಡಿದ ಮನೆ ಎರಡು ಸಹ ಜೈನಧರ್ಮದ ಪೋಷಕರಾಗಿದ್ದವರು. ಎರಡು ಮನೆಗಳಿಗೂ ಜಿನನ ಶ್ರೀರಕ್ಷೆ ದೊರೆಯಲಿ ಎಂಬುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಹಾಗೂ ತನ್ನ ತಮ್ಮನ

ಮೇಲಿದ್ದ ಪ್ರೀತಿಯ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಜೊತೆಗೂಡಿ ಈ ಬಸದಿಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿರುವ ಅಂಶ ವಿಶೇಷವಾಗಿದೆ.

ಈ ಮೇಲಿನ ಶಾಸನಾಧಾರಗಳಿಂದ ವಿಷ್ಣುವರ್ಧನನು ಜೈನ ಧರ್ಮದ ಅವನತಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗದೆ, ಜೈನಧರ್ಮದ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಬೇಕಾದ ಎಲ್ಲಾ ರೀತಿಯ ಸಹಾಯ ಮತ್ತು ಸಹಕಾರ ಮತ್ತು ಇತರ ಧರ್ಮಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೂ ನೆರವು ನೀಡಿದ್ದನೆಂಬುದು ತಿಳಿಯಬಹುದು.

ಪರಾಮರ್ಶನ ಗ್ರಂಥಗಳು

- 1) ಗೋಪಾಲ್ ಬಾ.ರಾ.(ಸಂ) ಇಸಿ-08-ಹಾಸನ, ಶಾ.ಸ.95.ಹೊನ್ನಾವರ,ಪು.ಸಂ.307.
- 2) Kelleson Collyer – The Hoysala Artists ,ಪು.ಸಂ .18,1990.
- 3) ಎ.ಕ.ಸಂ-7, ತಿಪ್ಪೂರು-ಮದ್ದೂರು,ಶಾ.ಸ.54,ಪು.ಸಂ.282-284,ಕಾಲ1117.
- 4) ಎ.ಕ.ಸಂ -06,ಹೊಸಹೊಳಲು,ಕೃ.ರಾ.ಪೇಟೆ,ಶಾ.ಸ.03.,ಪು.ಸಂ.04-05,ಕಾಲ 1118.
- 5) ಎ.ಕ.ಸಂ -07, ಕಂಬದಹಳ್ಳಿ ಗ್ರಾಮ,ಶಾಸ 33,ಪು.ಸಂ.19-22,ಕಾಲ 1118-19.
- 6) ಎ.ಕ.ಸಂ -07, ದಡಗ.ನಾ.ಮಂ.ಶಾಸ 68,ಪು.ಸಂ,ಪು.ಸಂ.51-52,ಕಾಲ 1132.
- 7) ಎ.ಕ.ಸಂ -06, ಬಸದಿ ಹೊಸಕೋಟೆ,ಕೃ.ರಾ.ಪೇ, ಶಾ.ಸ.107.ಪು.ಸಂ.96,ಕಾಲ 1140.
- 8) ಎ.ಕ.ಸಂ -07, ಕಸಲಗೆರೆ, ನಾ.ಮಂ.ಶಾ.ಸ.169,ಪು.ಸಂ.167-168,ಕಾಲ 1142.
- 9) ಎ.ಕ.ಸಂ -07, ಬೋಗಾದಿ,ನಾ.ಮಂ.ಶಾ.ಸ.183,ಪು.ಸಂ.177-182,ಕಾಲ 1144.
- 10) ಎ.ಕ.ಸಂ -06, ಶ್ರವಣನಹಳ್ಳಿ, ಕೃ.ರಾ.ಪೇ,ಶಾ.ಸ.21,ಪು.ಸಂ.15,ಕಾಲ 1137.